

LIITTYMINEN KOKEELLISEN EKOSYSTEEMITUTKIMUKSEN EUROOPPALAISEEN TUTKIMUS-INFRASTRUKTUURIKONSORTIOON (AnaEE ERIC –konsortio)

1 Taustaa

Eurooppalaista tutkimusinfrastruktuurikonsortiota (ERIC) koskevan neuvoston asetuksen (EY/723/2009) avulla on luotu yhtenäinen eurooppalainen oikeudellinen kehys usean maan yhteisille tutkimusinfrastruktuureille. Tutkimusinfrastruktuurikonsortioon osallistuvat jäsenvaltiot neuvottelevat kyseiseen tutkimusinfrastruktuuriin soveltuvan perussäännön ja hakevat sen perusteella komissiolta päätöstä ERICin perustamisesta.

Valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. ERICin perustamista koskeva päätös perustuu neuvoston asetukseen, joka on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta. Näin ollen Suomen ERICiin osallistumista koskevan kannanmuodostuksen on katsottu olevan sellainen asia, jonka valmisteluun eduskunta osallistuu PL 96 §:n mukaisesti.

2 Pääasiallinen sisältö

Suomen on tarkoitus liittyä jäseneksi perusteilla olevaan avoimeen eurooppalaiseen kokeellisen ekosysteemitutkimuksen tutkimusinfrastruktuurikonsortio AnaEE ERIC:iin. Perustettava AnaEE ERIC (Analysis and Experimentation on Ecosystems – European Research Infrastructure Consortium) on hajautettu tutkimusinfrastruktuuri, joka rakentuu olemassa olevista eurooppalaisista kokeellisen ekosysteemitutkimuksen tutkimusyksiköistä (AnaEE platforms), jotka tarjoavat tutkimuslaitteistoja, koejärjestelyjä, erityisosaamista ja teknologioita tutkijoiden käyttöön. AnaEE ERIC:in tarkoituksena on tuoda yhteen eurooppalainen kokeellinen ekosysteemitutkimus ja niihin liittyvät analyysityökalut (mm. laboratoriot, mallinnuskeskukset) yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä mahdollistaa globaalimuutoksen vaikutusten tutkimuksen ja siihen sopeutumisen Euroopassa.

Ranska AnaEE ERIC:in isäntävaltiona on hakenut Euroopan komissiolta ERIC-oikeushenkilöasemaa (European Research Infrastructure Consortium). Perustajajäseninä AnaEE ERIC:iin ovat liittymässä isäntävaltio Ranskan lisäksi Bulgaria, Italia, Suomi, Tanska ja Tšekki sekä kansainvälinen tutkimusorganisaatio International Center for Advanced Mediterranean Agronomic Studies CIHEAM. Lisäksi Belgia on liittymässä perustamisvaiheessa tarkkailijajäsenenä.

AnaEE ERIC:iin osallistumisesta Suomelle aiheutuvat kulut koostuvat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi vuosittain noin 61 000 euroa sekä kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämisestä ja toiminnasta. AnaEE ERIC:issä Suomea edustava taho olisi maa- ja metsätalousministeriö, joka nimeäisi edustajat AnaEE ERIC:in yleiskokoukseen sekä Suomen AnaEE:n kansallisen yhteystahon. Suomen AnaEE olisi verkosto, jonka toimintaa koordinoisi Luonnonvarakeskus ja toimintaan osallistuisivat perustamisvaiheessa lisäksi Helsingin, Itä-Suomen, Turun ja Oulun yliopistot.

3 Taloudelliset vaikutukset

Perussäännön mukaisesti Suomen tulee

1) maksaa jäsenmaksu, joka on AnaEE ERIC:in viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana arvioilta 61 000 € vuodessa,

2) tukea tarkoituksenmukaisesti Suomen AnaEE-tutkimusympäristöjen toimintaa organisaatioissaan.

Suomen jäsenyydestä AnaEE ERIC:issä jäsenmaksuista, kansalliseen AnaEE -verkostoon kuuluvien tutkimusalustojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä Suomen jäsenyydestä mahdolliset aiheutuvat muut menot katetaan käytettävissä olevin resurssein julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea on sitoutunut kokouksessaan 26.5.2021 vastaamaan kohdassa 1 mainitusta Suomen jäsenmaksusta tutkimusinfrastruktuurien rahoittamiseen varatuista määrärahoista edellyttäen, että eduskunta päättää kohdentaa Suomen Akatemialle tarvittavan määrärahan valtion talousarvioissa (momentti 29.40.51 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat) vuosina 2022-2026 ja että Akatemian hallitus päättää kohdentaa tarvittavan rahoituksen tutkimusinfrastruktuurikomitealle.

Kohdan 2 osalta AnaEE:ssa perustamisvaiheessa mukana olevat organisaatiot, Luonnonvarakeskus sekä Helsingin, Itä-Suomen, Oulun ja Turun yliopistot ovat sitoutuneet ylläpitämään ja kehittämään AnaEE ERIC:issä mukana olevia tutkimusinfrastruktuureja perussäännön mukaisesti. Yliopistojen perusrahoitus on budjetoitu valtion talousarviossa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentille 29.40.50 (Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan) ja Luonnonvarakeskuksen toimintamenorahoitus maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa momentille 30.01.05 (Luonnonvarakeskuksen toimintamenot).

4 Ehdotuksen käsittely

AnaEE ERIC:iin liittyminen edellyttää, että Suomi toimittaa allekirjoitetun liittymishakemuksen AnaEE ERIC:iin liittymiseksi. Suomen on tarkoitus liittyä AnaEE ERIC:iin niin pian kuin mahdollista. Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea on suosittanut kokouksissaan 31.1.2017 ja 26.5.2021 Suomen liittymistä AnaEE ERIC:iin. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle Suomen liittymistä koskevan U-kirjelmän (U 46/2021 vp) syyskuussa 2021. Eduskunnan sivistysvaliokunta on antanut liittymistä puoltavan lausunnon (SiVL 16/2021 vp) lokakuussa 2021. Eduskunnan suuri valiokunta on yhtynyt sivistysvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan 15.10.2021.

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto valtuuttaisi kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallion tai hänen estyneenä ollessaan osastopäällikkö Minna-Mari Kailan allekirjoittamaan Suomen liittymishakemuksen.